

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра клінічної та реабілітаційної психології
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕХНОЛОГІЇ ПЕРШОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Реабілітаційна психологія»
Спеціальність 053 Психологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «09» грудня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Технології першої психологічної допомоги
Викладач (-і)	викладач кафедри клінічної та реабілітаційної психології Крикун Лілія Вікторівна
Контактний телефон викладача	0508761075
E-mail викладача	lilii.krykun@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна/заочна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	кожен 3-й четвер місяця
Спеціальність	053 Психологія
Семестр	5 семестр
Рік навчання	3 рік навчання
Вибірковий	вибірковий
Вид занять	
Лекції	12 год
Семінарські/практичні заняття	18 год
Самостійна робота	60 год
2. Анотація до курсу	
<p>Війна в Україні актуалізувала проблему надання першої психологічної допомоги. В умовах постійного зростання воєнних дій на всій території України, збільшення кількості кризових ситуацій, підвищення рівня стресу, стає необхідним якісне навчання якомога більшої частини населення, в першу чергу студентів психологічного факультету, навичок першої психологічної допомоги. Зазначені навички на рівні із вмінням надавати першу домедичну допомогу є актуальними не тільки в умовах війни, але й повсякденній роботі майбутніх психологів.</p> <p>Навчальна дисципліна «Технології першої психологічної допомоги» містить матеріали теоретичного і практичного характеру, призначені для формування у студентів-психологів комплексу знань та вмінь, необхідних для формування фахових компетентностей.</p> <p>Дисципліна відображає новітні наукові дані та загальну думку міжнародної професійної спільноти щодо надання підтримки людям одразу після надзвичайно стресових подій.</p> <p>В курсі описані процедури надання людям підтримки з повагою до їхньої гідності, культури та можливостей. У курсі важливою складовою є теоретичні і практичні матеріали про те, як починати діяти в новій ситуації безпечно для себе та інших людей, як, керуючись основним правилом психологічного консультування, не завдавати своїми діями шкоди.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Предметом вивчення курсу «Технології першої психологічної допомоги» є принципи, алгоритми та техніки надання першої психологічної допомоги; вивчення, покрокове і доцільне використання протоколів надання першої психологічної допомоги підчас переживання негативних психічних реакцій та станів (доцільне відповідно до ситуації, стану людини чи групи людей і інших складових кризової ситуації); отримати знання і вміння пом'якшувати наслідки гострого стресу та травм, ефективно допомагати людям у кризових ситуаціях.</p>	

Дисципліна поєднує теоретичні та прикладні аспекти таких галузей знань як «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Соціальна психологія».

Мета курсу – розширити теоретичні та практичні знання про особливості, принципи і технології надання першої психологічної допомоги.

Завдання курсу:

- Надання студентам науково обґрунтованих знань з надання першої психологічної допомоги, які пов'язані з розвитком їхньої професійної компетентності.
- Формування здатності студентів рефлексивно слухати, вміння оцінювати потреби постраждалих, визначення пріоритетів, моделювати втручання та приймати рішення на основі розгляду прикладів кризових ситуацій, використовуючи сучасні засоби ІКТ.
- Ознайомлення із новітніми, визнаними міжнародною професійною спільнотою протоколами з надання першої психологічної допомоги, в тому числі – авторськими.
- Розвиток практичних навичок надання першої психологічної допомоги людям у надзвичайних ситуаціях, використовуючи протоколи з надання ППД з допомогою рольових ігор, роботі в малих і великих групах.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен знати ключові поняття першої психологічної допомоги, розуміти, як надавати першу психологічну допомогу людям у надзвичайних ситуаціях, використовуючи різні моделі, основними етапами яких є: рефлексивне слухання, оцінка потреб, визначення пріоритетів, втручання та прийняття рішення; опанувати технології надання першої психологічної допомоги для роботи в кризових ситуаціях з травмами, які виходять за межі фізичної природи; знати ознаки порушення психічних процесів в кризових ситуаціях (порушення когнітивної функції, порушення емоційного реагування, втрата здатності контролювати свою поведінку, порушення адаптації до оточуючого світу, деморалізація тощо); розуміти відмінності в наданні першої психологічної допомоги в залежності від стану та порушення; Студенти навчаться маркувати кризові реакції (поведінкові та психологічні) на доброякісні і такі, що потенційно можуть спричинити недієздатність клієнта, щоб вміти розставляти пріоритети в наданні першої психологічної допомоги, щоб розрізнити, коли потрібно скерувати клієнта для подальшої підтримки психічного здоров'я; дізнаються алгоритми перенаправлення клієнта керуючись сукупністю психологічних і фізіологічних проявів і стану; навчаться використовувати стандартизовані протоколи і заповнювати службову документацію практикуючого психолога.

Майбутні психологи попрактикуються у вмінні рефлексивно слухати, помякшувати гострі психологічні і поведінкові кризові реакції, опанують навички самопомоги у кризових ситуаціях.

Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

- Л – лекційні заняття;
- ПЗ – практичні заняття;
- СРС – самостійна робота здобувача вищої освіти;
- МКР – модульна контрольна робота;
- К – консультації

Попередні умови – попередні компетенції, якими мають володіти студенти на початку засвоєння навчального курсу:

1) знання основ загальної, вікової, соціальної психології, фізіології;

2) знання базового змісту психологічних дисциплін та їх вихідного тематичного інформаційного забезпечення, передбаченого для вивчення у навчальних планах (ОКР "Бакалавр").

Методи навчання: репродуктивний, пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, метод проблемного викладання, дослідницький, практичний.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) для діагностики розладів психіки.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (денна / заочна форма навчання)
Лекції	12 / 4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 / 6
самостійна робота	60 / 80

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
5	053 Психологія	3 курс	Вибірковий

Тематика курсу

Тема, план	Кількість годин (денна / заочна форма навчання)			Завдання	Оцінюванн я
	Лекція	Семі- нарське/ практичне заняття	Самос- тійна робота		
<p>Тема 1 : Теоретичні засади надання першої психологічної допомоги (ППД)</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стрес в кризових ситуаціях. Ознаки гострого стресу 2. Посттравматичний стресовий розлад 3. Основні фактори оцінки події (ситуації) як стресової 4. Етичні правила та принципи першої психологічної допомоги. 5. Етапи надання першої психологічної допомоги. 6. Структура надання першої психологічної допомоги 7. Подолання стресового стану. ППД в умовах воєнних дій. Релаксаційні техніки 8. Порушення психічних процесів та ознаки, надання першої психологічної допомоги. 	2 год./ 2 год.	4 год./ 2 год.	8 год. /10 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Заповнити таблицю «Відмінності між стресом, гострою реакцією на стрес і ПТСР» (графи заповнювати керуючись основними факторами оцінки події (ситуації) як стресової: стрес, гостра реакція на стрес, гострий стресовий розлад, посттравматичний стресовий розлад. 2. Зробити малюнок-схему структури надання першої психологічної допомоги враховуючи етичні правила, принципи, етапи надання першої психологічної допомоги. 3. Виписати основні терміни теми в словник психологічних термінів 	1 тиждень Усне (письмове) опитування - 5 б самостійна робота – 2 б
<p>Тема 2 : Надання першої психологічної допомоги дітям в залежності від віку.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Надання ППД немовлятам 2. Надання ППД дітям раннього віку 3. Надання ППД дітям шкільного віку і підліткам 4. Надання ППД дитині, яку не супроводжують дорослі 5. Бесіда з дитиною, яка переїхала з місця бойових дій. 	2 год./ 2 год.	2 год.	8 год. /10 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оформіть особливості надання першої психологічної допомоги дітям в залежності від віку у вигляді: Таблиця 1 (графи: надання ППД немовлятам / надання ППД дітям раннього віку / надання ППД дітям шкільного віку і підліткам) Таблиці 2 / опорна схема: надання ППД дитині, яку не супроводжують дорослі / Бесіда з дитиною, яка переїхала з місця бойових дій. Джерело: Леонора Кадом. Перша психологічна допомога. Посібник для членів загону швидкого реагування Товариства 	1-2тиждень Усне (письмове) опитування - 5 б, самостійна робота – 2 б

				Червоного Хреста України. Київ: Товариство Червоного Хреста України, 2017. 42 с. Виписати основні терміни теми в словник психологічних термінів.	
<p>Тема 3 : Авторські протоколи надання першої психологічної допомоги під час переживання негативних психічних реакцій та станів</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протокол надання ППД в гострих стресових ситуаціях (А. Гершанов) 2. Модель індивідуального кризисного втручання (Дж. С. Еверлі) 3. Протокол надання першої психологічної допомоги (Н. Агазаде) 4. Протокол надання першої психологічної допомоги (Б. Рафаяель) 5. Перша психологічна допомога. Покрокове керівництво для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України 6. Протокол надання першої психологічної допомоги (І. Пінчук) 7. Перша ментальна допомога в стресовій ситуації (М. Фархі) 8. Структура першої психологічної допомоги військовослужбовцю при негативних психічних реакціях та станах (О. Колесніченко, Я. Мацегора, І. Приходько) 9. Протокол ЯАЛОМ. Перша психологічна допомога на полі бою. 	2 год. /2 год.	2 год. / 2 год.	12 год. / 14 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розбір кейсів з надання ППД: - Об'єднатися в трійки і опрацювати два авторські протоколи ППД. - Результати відобразити письмово в стандартизованих протоколах. Джерело: Перша психологічна допомога в гострих стресових ситуаціях: навчально-практичний посібник. Авторський колектив. Х : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2022. 2. Виписати основні терміни теми в словник психологічних термінів. 	3-4 тиждень Усне (письмове) опитування - 5 б самостійна робота – 2 б, тестування – 10 б.
<p>Тема 4: Екстрена психологічна допомога при гострому стресовому стані. Протоколи надання ППД</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протокол надання ППД людині з агресивною поведінкою 2. Протокол надання ППД людині з ознаками ступору 3. Протокол надання ППД людині з ознаками апатії 	2 год. /2 год.	4 год./ 2 год.	12 год. / 14 год.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розбір кейсів з надання ППД: - Об'єднатися в трійки і опрацювати два протоколи ППД. - Результати відобразити письмово в стандартизованих протоколах. Джерело: Про методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм 	Творча робота -5 б, самостійна робота-2 б.

<p>4. Протокол надання ППД людині із ознаками рухового збудження, дезорієнтації</p> <p>5. Протокол надання ППД людині з ознаками страху</p> <p>6. Протокол надання ППД людині з ознаками паніки</p> <p>7. Протокол надання ППД людині з ознаками нервового тремтіння</p> <p>8. Протокол надання ППД людині з ознаками галюцинацій та марення</p> <p>9. Протокол надання ППД людині з ознаками плачу</p> <p>10. Протокол надання ППД людині з ознаками істерики</p> <p>11. Протокол надання ППД людині з ознаками горя (гострої реакції на загибель близької людини, психогенний шок)</p> <p>12. Протокол надання ППД людині з незакінченим суїцидом.</p> <p>13. Алгоритм телефонного консультування.</p>				<p>дій» : Закон України від 04.04.2022 р. № 1/3872-22 : станом на 04.04.2022 р. URL : http://surl.li/dhfgv (дата звернення: 11.10.2023).</p> <p>2. Виписати основні терміни теми в словник психологічних термінів.</p>	
<p>Тема 5 : Надання першої психологічної допомоги при втраті</p> <p>План</p> <p>1. Зміст поняття «горе», «втрата», «неускладнене горе», «ускладнене горе» в психології.</p> <p>2. Етапи переживання горя і втрати.</p> <p>3. Емоційні та фізичні відчуття, пов'язані з реакцією на горе.</p> <p>4. Професійна підтримка при переживанні втрати близької людини.</p>	2 год./ 2 год.	2 год.	8 год. /10 год.	<p>1. Заповнити таблицю «Надання першої психологічної допомоги при втраті» (порівняльний аналіз різноманітних теоретичних підходів) Джерело: Терапія горя (Р. А. С. Лукомська, обкладинка Анастасія Гридасова). Київ. 2021. 259 с.</p> <p>2. Виписати основні терміни теми в словник психологічних термінів.</p>	Творча робота -5 б, самостійна робота-2 б.
<p>Тема 6 : Перша психологічна допомога в груповій роботі – підтримка команд. Профілактика професійного вигорання у фахівців, які надають першу психологічну допомогу</p> <p>План</p> <p>1. Особливості надання першої психологічної допомоги групам людей, які разом пережили кризову подію.</p> <p>2. Психоедукація учасників групової ППД.</p>	2 год./ 2 год.	4 год./ 2 год.	8 год. /10 год.	<p>1. Написати коротку психоедукаційну міні-лекцію про ППД для учасників групової роботи (мета лекції – підвищення рівня їх обізнаності про ознаки дистресу).</p> <p>2. Скласти опорну схему розпізнавання учасників, які потребують індивідуальної підтримки при груповій роботі, включаючи алгоритм перенаправлення.</p>	Творча робота -5 б, самостійна робота-2 б, Тестування – 10б.

3. Техніки стабілізації та вибудовування внутрішньої опори 4. Індивідуальної підтримки учасників групи. 5. Перенаправлення учасників групової роботи. 6. Фасилітація груп підтримки.				3. Виписати основні терміни теми в словник психологічних термінів.	
Всього:	12 / 12	18 / 8	56 / 68		

Семінарські:

Тема 1 : Теоретичні засади надання першої психологічної допомоги (ППД). Стрес та реакції на стресові події.

Тема 2 : Порушення психічних процесів та ознаки, надання першої психологічної допомоги. Технології роботи з тривогою та панікою за умов воєнних дій.

Тема 3 : Надання першої психологічної допомоги дітям в залежності від віку. Психологічна допомога дітям у воєнний час.

Тема 4 : Авторські протоколи надання першої психологічної допомоги під час переживання негативних психічних реакцій та станів.

Тема 5 : Екстрена психологічна допомога при гострому стресовому стані. Протоколи надання ППД

Тема 6 : Перша психологічна допомога під час телефонного консультування.

Тема 7 : Надання першої психологічної допомоги при втраті. Психологічна підтримка людей, які залишили свій дім.

Тема 8 : Перша психологічна допомога в формі групової роботи – підтримка команд.

Тема 9 : Профілактика професійного вигорання у фахівців, які надають першу психологічну допомогу. Техніки стабілізації та вибудовування внутрішньої опори

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни

Шкала оцінювання заліку

Шкали оцінювання		
Університетська	Національна	Шкала ECTS
90 – 100	Зараховано	A
80 – 89		B
70 – 79		C
60 – 69		D
50 – 59		E
26 – 49	Незараховано	FX
1 – 25		F

Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS за такою схемою:

Шкали оцінювання			
Університетська		Національна	Шкала ECTS
90 – 100	5	Відмінно	<i>A</i>
80 – 89	4	Добре	<i>B</i>
70 – 79			<i>C</i>
60 – 69	3	Задовільно	<i>D</i>
50 – 59			<i>E</i>
26 – 49	2	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	<i>FX</i>
1 – 25		Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	<i>F</i>

Оцінювання навчальних досягнень студентів за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним і підсумковим контролюми. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі (опитування на семінарських заняттях, тестування, контрольна робота, самостійна робота). Підсумковий контроль здійснюється у формі двох тестувань за змістовими модулями.

Накопичення балів під час вивчення дисципліни									Всього
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	
Семінарські заняття – 40 б.									100б.
Самостійна робота (КСР) – 30 б.									
Контрольна робота – 10 б.									
Тестування – 20 б.									

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, де 40 балів відводиться на усне та письмове опитування студентів під час семінарських занять, 20 балів – на оцінку двох тестувань за змістовими модулями, 30 балів – на виконання самостійної роботи та 10 балів – на контрольну роботу.

Залік з курсу «Технології першої психологічної допомоги» виставляється за загальною сумою балів з усіх виконаних завдань, що передбачені робочою програмою.

	<p><i>Самостійна робота студентів</i> забезпечує підготовку студента до аудиторних занять і контрольних заходів. Результати цієї підготовки виявляються в активності студента на заняттях, при виконанні ним контрольних робіт, тестових завдань й інших видів робіт. Самостійна робота студентів оцінюється залежно від виду роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - конспектування матеріалів з актуальних питань практикуму з першої психологічної допомоги, використання протоколів надання першої психологічної допомоги, заповнення таблиць і створення асоціативного малюнку-схеми, підбір методів психодіагностики, аналіз психічних станів героїв відеороликів / фільмів – 2 бали; - робота в трійках над протоколами першої психологічної допомоги, заповнення протоколів першої психологічної допомоги – 6 балів. <p>Термін виконання самостійної роботи – до наступного заняття відповідно до розкладу занять.</p> <p>Сукупна кількість балів за самостійну роботу – 30 балів.</p> <p><i>Вимоги до оцінювання самостійної роботи студентів:</i></p> <p><i>Завдання, які оцінюються у 2 бали:</i></p> <p>2 бали виставляється у тих випадках, якщо завдання здані вчасно і в повному обсязі з дотриманням правил академічної доброчесності.</p> <p>1 бал виставляється, якщо завдання не здано у повному обсязі або невчасно.</p> <p>0 балів виставляється, якщо завдання не здано.</p> <p><i>Завдання, які оцінюються у 6 балів:</i></p> <p>6-5 балів виставляється, якщо завдання виконані вчасно і в повному обсязі з дотриманням правил академічної доброчесності, є креативними, відповідає обраній темі і меті, правильно побудовані питання описані кроки надання першої психологічної допомоги.</p> <p>4-3 бали виставляється, якщо завдання здано вчасно і у повному обсязі, проте є помилки. Завдання виконана не в повному обсязі, або дещо не відповідає обраній темі чи вимога певні неточності у формулюванні запитань і відповідей, питання однотипні. Протоколи заповнені не в повному обсязі.</p> <p>2-1 бал виставляється, якщо завдання не здано у повному обсязі або невчасно, питання сформульовані невірно, протоколи заповнені з помилками.</p> <p>0 балів виставляється, якщо завдання не виконано.</p> <p>Для оперативного опитування студентів на семінарських заняттях використовують тестовий контроль знань, що містить завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих, завдання на встановлення правильної відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності. Сукупна кількість балів за тестування за змістовий модуль – 10 балів.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Контрольна робота студентів максимально оцінюється у 10 балів.</p> <p>Письмова контрольна робота для очної форми навчання пишеться безпосередньо на 8 занятті від руки або в формі тестування, в разі пропуску на наступному занятті. Для заочної форми навчання – за 10 днів до початку сесії.</p>

	<p>Структура завдань контрольної роботи: 2 творчі питання за підсумком змістового модуля. Бали за кожну контрольну роботу нараховуються наступним чином:</p> <p><i>9-10 балів</i> виставляється, коли питання контрольної роботи розкриті повністю, наведені приклади описаних явищ, подано обґрунтування виникнення того чи іншого явища.</p> <p><i>8-7 балів</i> виставляються у разі недостатнього аналізу явища, наведено лише один приклад, питання розкрито не в повній мірі, проте студент дав відповіді на всі питання.</p> <p><i>6-5 балів</i> за контрольну роботу виставляється, коли студент не відповів на одне питання контрольної роботи, дав часткові відповіді на решта і не навів приклади описаних явищ.</p> <p><i>4-3 бали</i> виставляється, коли студент не відповів на половину питань, проте дав часткові малозмістовні відповіді на решта.</p> <p><i>2-1 бали</i> виставляється студенту, який не відповів на жодне питання, або у відповідях не розкритий зміст питання.</p>
Семінарські заняття	<p><i>Семінарські заняття оцінюються за 5-ти бальною системою.</i></p> <p><i>Сукупна кількість балів за семінарські заняття – 40 балів.</i></p> <p>При цьому, студенти здійснюють огляд літератури за ключовими поняттями теми, анотують та конспектують першоджерела, оформляють відповіді на питання семінару, розглядають випадки надання першої психологічної допомоги, дискутують з приводу психологічної допомоги особам, що перебувають у кризових ситуаціях. Усне опитування студентів може здійснюватись індивідуально або фронтально. Загальний бал за цей вид роботи по кожному змістовому модулю виводиться з середнього балу за всі усні і письмові відповіді, помноженому на 4.</p> <p>Пропущені заняття відпрацьовуються протягом місяця (усно або ж за допомогою тестів) після пропущеного заняття. Самостійна робота (конспект) повинні бути здані до КСР.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Форми оцінювання в університеті регламентуються згідно Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf).</p> <p>Облік навчальної роботи студентів здійснюється в електронному журналі згідно Положення про електронний журнал обліку навчальної роботи здобувачів освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (нова редакція) (https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/01/elektronni-zurnal.pdf).</p> <p>У випадку неатестації здобувачів освіти з дисципліни «Технології першої психологічної допомоги» студенти мають право на повторне вивчення курсу, що регламентовано Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/povtorne-vuvchennia_nove.pdf).</p>
Підсумковий контроль	<p>Підсумковий контроль відбувається у формі заліку (усно, письмово, комбіновано). Необхідним є виконання усіх запланованих освітньою програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Пропущені заняття відпрацьовуються протягом місяця (усно або ж за допомогою тестів) після пропущеного заняття. Самостійна робота (конспект) повинні бути здані до завершення змістового модуля з теми.</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу спрямована на активну взаємодію у групі студентів, атмосферу доброзичливості з дотриманням правил академічної доброчесності. Відрацювати пропущені заняття студенти зможуть письмово (виконати тести та ін.) або усно протягом місяця після пропущеного заняття. Написання контрольної роботи та виконання самостійної роботи є обов'язковим. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують всі завдання згідно вимог, проходять тестування. У випадку невиконання студентами вищезначених вимог, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) студент буде недопущений до здачі заліку. Якщо за залік студент отримує незадовільну оцінку, він має можливість перездачі заліку за талоном №2, у разі незадовільної оцінки пропонується перездача за талоном №3 за участю комісії. У випадку нездачі заліку за талоном №3, студентам пропонують повторне вивчення дисципліни.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Бріер Д., Скотт К. Основи травмофокусованої психотерапії. Л. : Свічадо, 2015. 448 с.
2. Довідник діагностичних критеріїв DSM-5 від Американської психіатричної асоціації / пер. з англ. О. Лизак, М. Прокопович; наук. ред. В.Горбунової, Л. Засекіної, О. Плевачук. Львів: Галицька Видавнича Спілка, 2023. 563 с.
3. Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Остапчук В.В. Психологічна робота з військовослужбовцями - учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с. Кокун О.М., Лозінська Н.С., Пішко І.О., Олійник В.О., Хоружий С.М., Ларіонов С.О., Сириця М.В. Особливості надання психологічної допомоги військовослужбовцям, ветеранам та членам їхніх сімей цивільними психологами. К. : Видавництво ЦУЛ, 2023. 176 с.
4. Леонора Кадом. Перша психологічна допомога. Посібник для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України. Київ: Товариство Червоного Хреста України, 2017. 42 с.
5. Оніщенко Н. В. Екстрена психологічна допомога постраждалим в умовах надзвичайної ситуації: теоретичні та прикладні аспекти: монографія. Х.: Право, 2014. 584 с.
6. Пасічник В. І., Ліпатов І. І., Шестопалова Л. Ф., Приходько І. І. та ін. Теорія та практика психологічної допомоги: навч. посіб. Х.: Акад. ВВ МВС України, 2011. 250 с.
7. Перша психологічна допомога в гострих стресових ситуаціях: навчально-практичний посібник. Авторський колектив. Х : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2022.
8. Перша психологічна допомога: посібник для працівників на місцях. Київ: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2017. 64 с.
9. Приходько І. І., Колесніченко О. С., Мацегора Я. В. Протоколи надання першої психологічної допомоги військовослужбовцям Національної гвардії України в екстремальних умовах діяльності : посібник. Х.: НА НГУ, 2018. 40 с.
10. Про методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій» : Закон України від 04.04.2022 р. № 1/3872-22 : станом на 04.04.2022 р. URL : <http://surl.li/dhfgv> (дата звернення: 11.10.2023).
11. Терапія горя (R. A. Neimeyer, 2015, переклад та адаптація В. Зливков, С. Лукомська, обкладинка Анастасія Гридасова). Київ. 2021. 259 с.
12. Тімченко О. В. Кризова психологія: Навчальний посібник. Х.: НУЦЗУ, 2010. 401 с.
13. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 160 с.
14. Australian Psychological Society and Australian Red Cross Psychological First Aid. An Australian Guide. Melbourne: Carlton, 2011.
15. Everly G. S. Thought son early intervention. International Journal of Emergency Mental Health. 2001. Vol. 3 (4). P. 207-210.

16. Raphael B. Whendisasterstrikes. NewYork: BasicBooks, 1986.

Додаткова:

1. Волинець Л. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери. К., 2015
2. Гершанов О. Робота з травмою та втратою. Основи супервізії. Ізраїльська коаліція травми (ISRAEL TRAUMA COALITION): <http://israeltraumacoalition.org>
3. Зливков В., Лукомська С., Федан О. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях, 2016
4. Методичні рекомендації щодо надання першої психологічної допомоги сім'ям з дітьми, дітям, які перебувають/перебували у зоні збройного конфлікту (під загальною редакцією О.Іванової)
5. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. К., 2018
6. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2, К., 2018
7. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3, К., 2018
8. Основи роботи з травмою. Робочі матеріали учасників тренінгів «Робота з травмою та втратою. Основи супервізії», О. Гершанов, 2019
9. Приходько І. І., Колесніченко О. С., Мацегора Я. В. Основи психологічної підготовки військовослужбовців Національної гвардії України до виконання службово-бойової діяльності в екстремальних умовах: посібник. Х. : НА НГУ, 2017. 127 с.
10. Приходько І. І., Колесніченко О. С., Мацегора Я. В. Профілактика самогубств серед військовослужбовців Національної гвардії України: посібник. Х.: НА НГУ, 2016. 118 с.
11. Приходько І. І., Колесніченко О. С., Мацегора Я. В. Психологічна само- та взаємодопомога військовослужбовців Національної гвардії України в умовах ведення бойових дій: посібник. Х.: НА НГУ, 2016. 108 с.
12. Приходько І. І., Колесніченко О. С., Мацегора Я. В. Психологічний супровід військовослужбовців, які виконують службово-бойові завдання в екстремальних умовах: методичні рекомендації. Х.: НА НГУ, 2015. 69 с.
13. Приходько І. І., Колесніченко О. С., Мацегора Я. В. Психологія екстремальної діяльності: навч. посіб. Х. : НА НГУ, 2016. 571 с.
14. Проєкт Ради Європи «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень»: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/idps2-ukr>
15. Сміт П., Дирегров Е., У.Юле У. Діти та війна: навчання технік зцілення, 2016
16. McAdams, D. P. (2020). "Psychopathology and the self: Human actors, agents, and authors," *Journal of Personality*, 88.
17. McAdams, D. P., & Cowan, H. R. (2020). "Mimesis and myth: Evolutionary origins of psychological self-understanding," In J. Carroll, M. Clasen, and E. Jonsson (Eds.), *Evolutionary perspectives on imaginative culture*.
18. McAdams, D. P. (2020). "The strange case of Donald J. Trump: A psychological reckoning," New York: Oxford University Press.